

vplivom zaščiti Pohorje pred nadaljnjimi večjimi posegi v to okolje, pa tudi kakšne planinske poti speljati po drugi trasi. Prav tako moramo za planince ohraniti »kapitalne postojanke«, kot Kremžarico, Ribniško, Ruško ter tudi Mariborsko kočo. To navajam zgolj iz previdnosti, saj pričakujem prejšnji obratni trend, da si bo marsikatera druga postojanka želela postati planinska, saj brez armade prostovoljcev ne bo prenesla prihajajočih ekonomskih zakonitosti. In tako vidim tudi za Ruško kočo edino možno alternativo — da bo ostala planinska.

Andrej Vovšek

Popravek

V prispevku »Kategorizirane planinske poti« (PV 10/1987, str. 427) je — enako kot v »Obvestilih PZS« — ostala rokopišna napaka, ki spreminja dejstvo, na katerega so hoteli avtorji, komisija za pota in komisija za GRS, še posebej opozoriti. Smisel je spremenjen, ker manjka besedica »ne«. V tretjem odstavku mora biti za stavkom »Obe komisiji ugotavljata, da je vsako leto več kot polovica nesreč na markiranih in varovanih poteh« stavek: »Analize nesreč nam povedo, da ne gre za objektivne vzroke, kot so slabe ali poškodovane varovalne naprave in oznake na poteh.«

iz planinske literature

Rezija in njene gore

O planinskem vodniku »Rezija in njene gore«, ki je izšel v italijanskem jeziku, smo v Planinskem vestniku že poročali. Po izidu te ocene je v uredništvo prispela še ena, ki ta vodnik predstavlja še v drugačni luči in še s širšega zornega kota, zato jo — tudi glede na Slovencev v matični domovini manj znano gorsko pokrajino, v kateri (še vedno) živijo tudi naši rojaki — v celoti objavljamo. (Op. ur.)

* * *

Rezija in njene gore — tak je naslov vodnika, ki so ga letošnjo jesen izdali rezijanski »polhi«, da bi z njim pokazali lepote svoje doline in si utrdili samozavest. Nekaterim Slovincem ga je iz upravičenega navdušenja poslal domačin iz Bovca Boris Mlekuž, eden izmed redkih z zahodnimi obronki Julijskih Alp in njihovimi prebivalci čutečih »matičnih« Slovencev. Pošiljka je hkrati vabilo in opomin, naj vendar ne bi prezrli tistih navidez ne posebno visokih, a zaradi odprtega južnega obzora in najzahodnejših etničnih straž čisto posebnih kotičkov Julijskih Alp (zmotno in krivično imenovanih »predalpsko hribovje«, »Prealpi«). Vodniček obsega sicer le 59 strani in ima približno format razglednice, a je že na pogled nadvse ljubezniv. Prednja platnica kaže klasično popolno podobo najboljšega rezijanskega prizora: barvno sli-

ko potoka Rezije (Rezijanske Bele) s Kaninom v ozadju (jasno, kaj pa drugega! Kanin je za Rezijo, kar je Triglav za Dovo, Glockner za Heiligenblut in Matterhorn za Zermatt). Na zadnji platnici vodi tiha, samotna gozdna pot v rumeno gorsko jesen — intimno vabilo brez besed (kateri naš vodnik je že na zunaj tako prikupen?). Med obema platnicama pa zemljepis, geologija, cvetje, živalstvo, narodopisje, politika, gospodarstvo, zgodovina (omenjen in na sliki prikazan je med slovenskimi jezikoslovci visoko čislani proučevalec naših narečij, posebej rezijanščine, francosko-poljski učenjak Jan Baudouin de Courtenay) in, razumljivo, popisi dvanajstih rezijanskih planinskih poti, ki zavzemajo glavnino vodnika. Zadnja med njimi, kot krona, se prebere TA VISOKA ROSAJANSKA POT — v takem tisku tudi tam, da ime bolj zablešči. Je pač res ena največičastnejših poti v celotnih Julijskih Alpah — in zakaj bi domačini tajili svoj ponos nad njo. Med besedilom prisrčne barvne sličice domačih rezijanskih motivov, med njimi ljudi pri delu, živine na planini, skal in slapov — in čisto (ali skoraj čisto) neznanih gora (npr. Muzcev), da je »poznavalca« Julijskih Alp kar malo sram, ker jih kratko malo — ne pozna! Vmes trije zemljevidni izrezi z vrisanimi potmi; zemljevidi-fotokopije so sicer slabi, toda mišljeni so zgolj za osnovno orientacijo, na turo naj bi planinec vzel s sabo cel izvirni zemljevid. Vse je videti tako mikavno, da bi najraje stopil do svoje osnovne organizacije sindikata in vprašal, ali ne bi tja napravili vsaj en izlet.

Besedilo je vse v italijanščini, razen imena za najponosnejšo pot (»ta visoko rosajansko«), ki je dvojezično. Pri celi vrsti ledinskih lastnih imen seveda bode slovensko jedro skozi italijansko preobleko: Carnizza, Gnivizza, Gniva, Ziaur, Berdo, Pusti Gost, Tanamea (t. j. Tam na Meji) itd., itd. Slovensko (pisati) v dolini ne znajo. Za uglajen javni nastop je italijanščina, za domačo rabo rezijanščina (če niso torej za skupni slovenski kulturni hram, kamor bi lahko vstopili le s slovenskim knjižnim jezikom, izgubljeni?). Prihodnji dopolnjevalci našega vodnika po Julijskih Alpah (Mihelič-Petkovšek-Strojin, Planinska založba, Ljubljana) ne bodo mogli mimo te rezijanske brošure. Ne tako davno tega smo se ob tretji izdaji (1985) precej trudili, da bi pokrili bele lise tistih krajev — komaj morda s polovičnim uspehom.

Žal rezijanski vodniček ne prestopi meja domače rezijanske občine. Bežen pogled na zemljevid (TABACCO — Alpi Carniche e Giulie Occidentali, 1:50.000) razkrije zajetne kose okoliškega predalpskega gorovja (Breška gora-Brinica, Campon/Chiampon, Lopič/Plauris), ki bi jih bilo treba za enciklopedični vodnik

po Julijskih Alpah še temeljito popisati, hkrati s nekaterimi od tistih, ki spadajo tudi k Reziji (npr. Muzci), a jih rezijanski vodničnik, ki je bolj »pohlevne«, izključno »markirane« narave, pušča ob strani.

Zgodovinsko vendarle ne bi bilo resnično, če bi kdo sodil, da se Slovenci šele ozaveščamo za tiste gore. Rešujeta nas vsaj dve ugledni imeni: narodopisno v Rezijo zaljubljeni Milko Matičetov in široko razgledani domoljubno čuteči planinski klasik Henrik Tuma. Slednji jih je ne le popisal v svojem Imenoslovju, marveč nam je zapustil neverjetno natančen (danes seveda zastarel) zemljevid Beneške Slovenije (z Rezijo). Po zadnji vojni so nam jih znova delno odprli Tržačani (SPD Trst) s svojo »vertikalno« in njenim vodnikom. Ni pa se menda še našlo pero, ki bi jih vodniško v celoti in popolno popisalo bodisi v italijanščini bodisi v slovenščini. Ko bi vedeli, kako je človeku pri srcu, ko zlatega oktobrskega ali novembrskega dne stoji na Lopiču ali Čampou, skoraj vstric s poševnim soncem, ki visi nekje za Benetkami, z megličasto brezbrežno furlansko ravnino, ki se globoko spodaj kot prepredena dlan steguje k rumeno ožarjenemu Tržaškemu zalivu, s pravišničnim pogledom v dalji na zasnežene Dolomite in zadaj na Kanin, ne bi več dolgo odlašali.

Ali pa prav zato: da bi ohranili otoček miru in prijetne divjine prav na pragu zakajene civilizacije. Kdo bi konec koncev še upal vedeti, kaj je bolje?

Stanko Klínar

Nove karte

Planinci, pohodniki in izletniki v naše gore vse bolj uporabljajo karte, ki so pomemben pripomoček za načrtovanje poti, orientacijo, izračun potrebnega časa, opozarjajo na znamenitosti, vredne ogleda in podobno. Zato bomo poskušali v PV sproti bralce seznanjati z domačimi novostmi iz kartografije, z novimi kartami ali zemljevidi. Tokrat predstavljamo nekaj kart, ki jih je zadnje mesece pripravil Geodetski zavod SRS.

Izletniškim kartam (doslej so izšle Slovenska obala, Bohinj z okolico in Žumberak-Gorjanci) v merilih 1:50.000 se je že v začetku turistične sezone pridružila še ISTRa v dveh delih: severni (do Pazina) in južni. To je prva karta, ki zelo podrobno predstavlja osrednji in zahodni del polotoka Istra in obiskovalcu-uporabniku omogoča spoznavanje znamenitosti tega območja. Na njej so posebej poudarjene znamenitosti, ki jih ni malo. Karto dopolnjujejo dokaj podrobni opisi na hrbtni strani v petih jezikih.

VINA S SONČNE STRANI ALP je tematska predelava šolske karte merila 1:500.000. Podrobneje so na njej obdelani vsi vinorodni rajoni (primorski, po-

dravski in posavski) s posameznimi vinorodnimi okolišji, kvalitetnimi vinorodnimi legami in vinskih kletmi. Tiskana je v treh jezikovnih kombinacijah (slovensko-angleški, slovensko-nemški in slovensko-italijanski) s podrobnejšimi opisi na hrbtni strani.

Praktično dokončana je izdelava kart občin merila 1:50.000. Geodetski zavod SRS je v zadnjem času pripravil naslednje:

— AJDOVŠČINA, turistična izvedba, obsega Trnovski gozd, Komenski kras in Nanos. Na njej so označene vse markirane planinske poti, planinske kočice, naravne znamenitosti, spomeniki, smučišča, gostinske zmogljivosti itd. Dobro so označene vse poti, od magistralne ceste do steze. Prav tako je solidno predstavljen relief s kombinacijo plastnic in senčenja. Hrbtna stran pa vsebuje podrobnejše opise znamenitosti in krajev v slovenskem jeziku.

— NOVO MESTO, turistična izvedba, je bistveno vsebinsko in tehnološko izpopolnjena izvedba prve take karte v Sloveniji sploh iz leta 1975. Ima izjemen format 110 × 80 cm in sega od Ivančne gorice na zahodu do Krakovskega gozda na vzhodu, od Kočevja na jugu do Mirne na severu. Suha krajina, Gorjanci, Kočevski Rog in drugi predeli so dovolj zanimivi tudi za planince. Vsebina karte, tehnologija izdelave in estetski videz se ne razlikujejo od karte Novega mesta. Hrbtna stran pa ima neizrabljeno. Škoda!

— SEŽANA je prav tako izdelana v turistični izvedbi z izpopolnjeno vsebino prve izdaje iz leta 1981. Tudi ta je zelo velika: na severu sega do Branika, na jugu do meje s SR Hrvatsko, na zahodu do Devina, na vzhodu do Košane. Obsega Tržaško-komenski kras, Nanos, Brkine in Čičarijo. Mimo vsebine, kot jo vsebuje Novo mesto, ima posebej označeno vinsko cesto, slovensko planinsko transverzalo in spomenike iz prve svetovne vojne. Tudi ta ima prazno hrbtno stran.

— MOZIRJE nima posebej označene turistične vsebine, čeprav prikazuje zelo zanimiva območja: Golte, Veliko planino, Logarsko dolino itd. Ker so dobro prikazani potna mreža, relief in naselja s podrobnimi opisi imen, je karta za pohodnike zelo uporabna. Mnogo bi pridobila z označbo markiranih poti in drugo turistično vsebino. Ima pa koristno izpolnjeno zadnjo stran z dokaj podrobnimi opisi znamenitosti in krajev občine.

Vse karte občin (in tudi druge našete) so zgibane v žepni format. Dobiti jih je moč v knjigarnah posameznih občin. Prižadevamo si, da bi distribucijo za vse karte občin organizirali tudi v Ljubljani, in sicer v Republiškem centru geodetske dokumentacije.

Prav bo, če ob koncu vsaj omenimo še šolsko karto Jugoslavije, ki je letos v me-